Gemeente Almelo

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
Plan van aanpak voor een inclusieve energietransitie (INT-81174)	1134	L.H. Plant	1 maart 2022

Onderwerp
Plan van aanpak voor een inclusieve energietransitie

Geachte leden van de raad,

De energieprijzen zijn in de afgelopen maanden fors gestegen. Recent onderzoek van TNO laat zien dat veel huishoudens te maken hebben met verminderde koopkracht en het niet kunnen nemen van energiebesparende maatregelen. Vooral huishoudens met een laag inkomen die wonen in een huis van lagere energetische kwaliteit hebben daardoor moeite met het betalen van de energierekening. Het college heeft daarom een Plan van aanpak voor een inclusieve energietransitie vastgesteld. Het uitgangspunt is dat iedereen mee moet kunnen doen. De meeste huishoudens weten zelf de informatie over verduurzaming te vinden, hebben daar middelen voor of kennen de wegen naar relevante subsidies en/of andere regelingen. Echter een deel van de huishoudens heeft geen middelen om te verduurzamen. Daarnaast ervaren zij andere concrete barrières die ervoor zorgen dat er geen energiebesparende maatregelen genomen kunnen worden. Specifiek voor die doelgroep is het Plan van aanpak opgesteld.

Plan van aanpak inclusieve energietransitie
Op 30 maart 2021 is er in een politiek beraad gesproken over de resultaten van de pilot Particuliere woningverbetering en verduurzaming in het Nieuwstraatkwartier. Een persoonlijke benadering is succesvol gebleken. De pilot omvat enerzijds kleinschalige activiteiten gericht op sociale cohesie en voorlichting om de bewustwording van verduurzaming aan te jagen. Voor een doelgerichte aanpak zijn de woningen in de wijk geïnventariseerd. Huishoudens werden intensief begeleid om hun eigen woning te verbeteren en te verduurzamen. De kritische succesfactoren uit de pilot in het Nieuwstraatkwartier zijn benut voor de ontwikkeling van het Plan van aanpak voor een inclusieve energietransitie.

Gezien de doelen van het programma Duurzaamheid is herhaling en opschaling van de activiteiten in het Nieuwstraatkwartier wenselijk. Het Plan van aanpak beschrijft het in beweging krijgen van huishoudens om te gaan verduurzamen. De aanpak verschilt per huishouden en is afhankelijk van welke barrières er zijn en welke instrumenten als hefboom kunnen dienen. Niet alle hefbomen zijn tegelijkertijd inzetbaar daardoor. Volledigheidshalve verwijzen wij u naar het Plan van aanpak in de bijlage.

We beginnen met een uitrol van stadsbrede hefbomen zodat zo veel mogelijk mensen er gebruik van kunnen maken. Voordat er hefbomen in een specifieke wijk ingezet gaan worden zoeken we in het kader van efficiëntie en effectiviteit de afstemming met andere ontwikkelingen in de betreffende wijken.

Naar aanleiding van het TNO-onderzoek heeft het Rijk een specifieke uitkering (SPUK) van €975.000,- onder voorwaarden aan de gemeente Almelo verstrekt. De voorwaarde is dat de middelen worden besteed aan ondersteuning van huishouders (huurders en eigenaar-bewoners) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hoge energielasten als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met de lagere energetische kwaliteit van de woningen. De termijn om de middelen in te zetten is tot 1 mei 2023.

Meldpunt energiearmoede
De gemeente Almelo heeft naar aanleiding van een aangenomen motie tijdelijk een meldpunt energiearmoede ingesteld. Het algehele beeld van de reacties die bij het meldpunt binnenkomen benadrukt de urgentie van dit thema en ligt in lijn met de conclusies van het TNO-rapport over energiearmoede in Nederland. Het zijn voornamelijk klachten over het ontbreken van comfort door slechte isolatie en zorgen over de hoogte van de energierekening. Een meerderheid van de melders woont in een (sociale) huurwoning. De resultaten van het meldpunt energiearmoede worden met de woningbouwcorporaties besproken. In verband met de AVG-richtlijnen is het niet mogelijk om de uitkomsten van het meldpunt als bijlage toe te voegen, het document ligt ter inzage bij de griffie. Het college beschouwt de motie hiermee als afgedaan.

Wij gaan ervan uit dat u hiermee voldoende bent geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

F.W. van Ardenne A.J. Gerritsen

Gemeente Almelo

INCLUSIEVE ENERGIE TRANSITIE ALMELO

Plan van aanpak | 17 februari 2022

VOORWOORD

Het veranderende klimaat raakt ons allemaal. Steeds meer inwoners zijn overtuigd van de noodzaak om hun CO_2-voetafdruk te verkleinen. Het is al lang geen vraag meer óf we binnen afzienbare tijd afscheid moeten nemen van fossiele brandstof maar nog wel hóe. Want duurzame investeringen in eigen huis zijn lang niet voor iedereen betaalbaar en al helemaal niet vanzelfsprekend.

In Almelo kiezen we daarom voor een inclusieve aanpak. We willen het voor iedereen mogelijk én bereikbaar maken om te kiezen voor verduurzaming. De één heeft daar meer voor nodig dan de ander. Door de barrières te slechten en de drijfveren van inwoners te achterhalen, vinden we een manier om met zoveel mogelijk inwoners onze gemeente duurzamer te maken. Binnen de gemeente slaan we de handen ineen op zoek naar de beste oplossing. Dat doen we door integraal samen te werken, binnen onze organisatie en met partners.

Nieuwstraatkwartier

Hierbij gebruiken we de ervaring die we eerder opgededen via een pilot in het Nieuwstraatkwartier. In deze wijk is de uitdaging voor verduurzaming groot. Net als de potentiële winst van verduurzaming. Niets doen is immers geen optie: wanneer bewoners niet investeren in hun woning, zullen zij bij stijgende energieprijzen een steeds groter deel van hun inkomen kwijt zijn aan energielasten. De ervaring die we tijdens de pilot opgededen, blijkt heel relevant en waardevol voor andere wijken.

Duurzaamheid

In dit plan van aanpak verbinden we daarom de uitkomsten van de pilot in het Nieuwstraatkwartier aan de opgave voor de héle gemeente. De barrières die in dit plan van aanpak naar voren komen, willen we ombuigen naar drijfveren. We zoeken naar de beste manier om inwoners te ondersteunen in het betaalbaar verduurzamen van hun woning of appartement. We beginnen bij bewoners in de wijken Aalderinkshoek en Windmolenbroek. Deze wijken zijn in de Warmtevisie aangewezen als wijken waar we als eerste willen overstappen naar aardgasvrij.

Als bestuurders realiseren we ons dat als het gaat om een duurzame toekomst we nog echt aan het begin staan. Maar laat het een mooi begin zijn, waarin we met elkaar kleine stappen zetten. Veel kleine stappen vormen immers samen een grote.

Eugène van Mierlo
Wethouder Duurzaamheid

Arjen Gerritsen
Burgemeester en portefeuillehouder Nieuwstraatkwartier

INHOUD

Samenvatting 4

1. De inclusieve energietransitie 6

2. Pilotprogramma Nieuwstraatkwartier 10

3. Barrières voor het verduurzamen 12

4. Uitvoeringsagenda inclusieve energietransitie 25

Bijlagen 27

SAMENVATTING

Door middel van de energietransitie werken we aan het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen en CO_2. De opgaven zijn groot. Naast de overgang naar alternatieve -duurzame- energiebronnen moeten woningen worden verduurzaamd. Veel inwoners pakken dit zelfstandig op, echter een deel van de inwoners heeft hier hulp bij nodig.

Sinds de zomer van 2021 is de situatie op de aardgasmarkt uitzonderlijk. De energieprijzen, in het bijzonder die van aardgas, stijgen fors. Het Rijksbesluit om minder aardgas uit Nederlandse bodem te halen, maakt ons afhankelijker van aardgas uit het buitenland. Veel elektriciteit wordt gemaakt met aardgas. Daardoor stijgt ook de prijs van elektriciteit. Het aandeel uit duurzame stroombronnen groeit gestaag, maar kan nog niet aan de vraag voldoen.

Ondanks alle stappen die we maken, gebruiken we nog steeds veel aardgas.

De fors gestegen energieprijzen leggen een steeds groter beslag op het huishoudbudget. Voor niemand leuk, maar voor huishoudens met een laag inkomen is het echt een probleem. Zeker wanneer dit samengaat met een slecht geïsoleerde woning. Deze huishoudens ervaren verschillende barrières en komen niet tot verduurzamingsmaatregelen als isoleren, het plaatsen van zonnepanelen, het gebruik van energiezuinige apparaten of 'energiezuinig' gedrag.

De term 'energiearmoede' gaat verder dan de financiële middelen niet hebben om te kunnen investeren in verduurzamingsmaatregelen. Almelo kiest voor een inclusieve energietransitie waaraan iedere Almeloër kan meedoen. De inwoners ervaren bij het verduurzamen barrières. Het is belangrijk om deze te slechten. De barrières en het wegnemen daarvan zijn de basis van dit plan van aanpak. Er zijn zeven barrières te onderscheiden, zie figuur 1.

Barrières voor inwoners

Motieven
Geen urgentiegevoel, sociale druk, rolmodellen

Motieven
Geen vertrouwen in de boodschap van de overheid

Bekwaamheden
Laaggeletterdheid en taalachterstand

Bekwaamheden
(Technische) Kennisachterstand

Omstandigheden
Onoverzichtelijke informatie en ingewikkelde procedures

Omstandigheden
Huishoudens met (multi) problemen

Omstandigheden
Geen financiële middelen om te investeren

Figuur 1: Barrières die huishoudens ervan weerhouden om verduurzamingsmaatregelen te nemen

SAMENVATTING VERVOLG

Pilot Nieuwstraatkwartier

In het Nieuwstraatkwartier is een persoonlijke aanpak succesvol gebleken. Door middel van een pilot wordt ervaring opgedaan met hefbomen die bovenstaande barrières kunnen wegnemen. De pilot omvat enerzijds kleinschalige activiteiten gericht op sociale cohesie en voorlichting om de bewustwording van verduurzaming aan te jagen. Voor een doelgerichte aanpak zijn de woningen in de wijk geïnventariseerd. Huishoudens werden intensief begeleid om hun eigen woning te verbeteren en te verduurzamen.

De kritische succesfactoren uit de pilot in het Nieuwstraatkwartier zijn benut voor de ontwikkeling van dit plan van aanpak. Naast de pilot in het Nieuwstraatkwartier zorgden andere (lopende) trajecten zoals het wijkuitvoeringsplan Aalderinkshoek en Windmolenbroek voor input. Ook daar bleek dat veel woningeigenaren zonder hulp niet aan de slag gaan.

Dit plan van aanpak beschrijft het in beweging krijgen van huishoudens om te gaan verduurzamen. De aanpak verschilt per huishouden en is afhankelijk van welke barrières er zijn en welke instrumenten als hefboom kunnen dienen. Niet alle hefbomen zijn tegelijkertijd inzetbaar.

Er is geld nodig om de hefbomen te organiseren en er is menskracht, onder andere vanuit de markt, nodig om de verduurzamingsmaatregelen te realiseren. Daarnaast is samenwerking noodzakelijk tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties (zoals woningbouwcorporaties). Na het overzicht met barrières en hefbomen volgt de financiële paragraaf.

1 | DE INCLUSIEVE ENERGIE TRANSITIE

Almelo staat voor een inclusieve energie-transitie. Dat betekent dat iedereen mee kan doen met het verduurzamen van de eigen woning. Alleen dan slaagt de energietransitie.

Inleiding

De energietransitie komt op gang. De CO_2-uitstoot moet naar minimaal om negatieve effecten van klimaatverandering tegen te gaan. In het nationale Klimaatakkoord zijn internationale afspraken vertaald naar sectoren. Voor elke sector zijn afspraken gemaakt om de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen te beperken.

De sector Gebouwde Omgeving gaat over het verduurzamen van woningen en gebouwen. In 2050 moeten alle zeven miljoen woningen en één miljoen gebouwen in Nederland aardgasvrij zijn. In Almelo gaat het om in totaal 33 804 woningen, waarvan 18 311 koopwoningen en 11 678 corporatiewoningen. Er moet flink wat gebeuren en daar is nog (maar) 28 jaar de tijd voor. Als eerste stap moeten in 2030 de eerste 1,5 miljoen Nederlandse woningen verduurzaamd zijn. Dit is zo'n 20% en komt neer op 6760 verduurzaamde woningen in Almelo voor 2030. Het programma Duurzaamheid maakt wijk voor wijk plannen voor duurzame alternatieven voor aardgas. In Almelo staan delen van Aalderinkshoek en Windmolenbroek als eerste gepland om aardgasvrij te worden. Het programma Nieuwstraatkwartier zet in op een aardgasvrij-ready Nieuwstraatkwartier.

Per huis is er tussen de € 25.000,- en € 50.000,- nodig voor alleen duurzaamheidsmaatregelen. De woningcorporaties pakken hun deel op. Woningeigenaren (ongeveer de helft van de huizen in Almelo) moeten zelf aan de slag. Dat gaat voor een aantal huishoudens niet vanzelf. Er is een individuele aanpak nodig.

Aardgas blijft voorlopig

In de tussentijd verbruiken we nog veel aardgas. Voor de verwarming, warm tapwater en koken. Niet iedereen kan simpel en snel van het aardgas af.

De verwachting is dat veel huishoudens nog wel even aan het aardgas vast zitten, om verschillende oorzaken. De gemeente kan nog geen collectief warmtealternatief bieden of woningeigenaren missen kennis en financiële middelen voor een individuele oplossing. Daarnaast zijn bewoners van huurhuizen afhankelijk van de plannen van de verhuurder.

Iedereen doet mee

In de Warmtevisie, vastgesteld door de gemeenteraad op 1 september 2020, zijn de uitgangspunten 'haalbaar en betaalbaar'.

Betaalbaar gaat over de maandelijkse energiekosten en de investering om de woning te verduurzamen. Een deel van de inwoners is aan het verduurzamen of heeft dat al gedaan.

Inwoners in wijken met verouderd woningbezit en lage WOZ-waarde, hebben daar niet altijd de financiële middelen voor. Deze groep vaak hardwerkende Almeloërs wil wel maar weet niet hoe. Tegelijk hebben zij, gezien hun financiële situatie, het meeste baat bij verduurzaming van de woning. Daarmee nemen niet alleen de energielasten af; er is ook meer wooncomfort. Minder vocht en tocht en een beter binnenklimaat heeft een positieve invloed op de gezondheid.
Naast financiële barrières zijn er voor een deel van de particuliere woningeigenaren ook kennisbarrières. Informatiebronnen zijn niet of moeilijk toegankelijk en de weg naar de 12 verschillende, vaak ingewikkelde landelijke (subsidie)regelingen is lastig. De informatie vraagt inhoudelijke deskundigheid en goede kennis van het Nederlands. Het doel van dit plan van aanpak is het doorbreken van de barrières voor een inclusieve energietransitie.

TNO onderzoek naar energiearmoede

TNO bracht in 2021 energiearmoede in kaart naar aard, omvang en regionale spreiding, op basis van CBS-cijfers. Almelo staat in dit onderzoek in de top 10.

Nederland heeft altijd beschikt over Gronings aardgas. Die aardgaswinning neemt af en we zijn meer afhankelijk van buitenlands aardgas.

Er zijn extra kosten voor het opwaarderen van het buitenlands aardgas naar de Nederlandse kwaliteit. En we verbruiken meer aardgas dan voorheen, waardoor er meer aardgas ingekocht moet worden. Hierdoor stijgen de aardgasprijzen. Daarnaast stuurt de Rijksoverheid op hogere aardgasprijzen richting 2050.

Mensen met een verouderde woning, waarvan de bouwkundige staat niet optimaal is, hebben hier extra veel last van. Specifiek bij huishoudens met een laag inkomen met een woning met een lage WOZ-waarde ligt energiearmoede op de loer.

Energiearmoede is gemeten als het percentage huishoudens met enerzijds een laag inkomen en anderzijds óf hoge energiekosten óf een woning met een relatief lage energetische kwaliteit. Het TNO-rapport is opgesteld voordat de energieprijzen zo zijn gestegen. Zie bijlage 1 voor meer informatie over het thema energiearmoede.

Meldpunt energiearmoede

De gemeente Almelo heeft tijdelijk een meldpunt energiearmoede ingesteld.

Het algehele beeld van de reacties die bij het meldpunt binnenkwamen onderstreept de urgentie van dit thema en ligt in lijn met de conclusies van het TNO-rapport over energiearmoede in Nederland. Het zijn voornamelijk klachten over het ontbreken van comfort door slechte isolatie en zorgen over de hoogte van de energierekening. Een meerderheid van de melders woont in een (sociale) huurwoning. De resultaten van het meldpunt energiearmoede worden met de woningbouwcorporaties besproken.

Plan van aanpak

Nu energielasten stijgen is niets doen geen optie meer. Als een deel van de huishoudens achterop raakt in de energietransitie kan dit het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie ondermijnen.

Omgekeerd geldt dat het verduurzamen van woningen leidt tot sociaaleconomische voordelen, comfort én kan bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. In de wijk Nieuwstraatkwartier startte in 2020 een pilot 'Verduurzaming kwetsbare wijken'. In het politiek beraad van 30 maart 2021 vroeg de gemeenteraad om deze aanpak verder door te ontwikkelen. De programma's Duurzaamheid en Nieuwstraatkwartier stelden dit plan van aanpak op om de lessen uit de pilot toe te passen op de hele gemeente en de aanpak uit te bereiden en op te schalen. Het is een uitdaging die we samen met de stad oppakken, de genoemde hefbomen zijn dan ook niet limitatief. Er is ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. Dit moet betrokken worden bij het uitvoeringsplan dat volgt op dit plan van aanpak.

Raakt een deel van de huishoudens achterop, dan vormt dit mogelijk een risico voor het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie. Omgekeerd geldt dat verduurzamen leidt tot sociaaleconomische voordelen, comfort én een versnelling van de energietransitie.

Doel

Het einddoel van dit plan van aanpak is een inclusieve energietransitie voor alle huishoudens in Almelo. Er staan nog flink wat barrières deze transitie in de weg. Inzicht in de barrières is belangrijk om de juiste beleidskeuzes te kunnen formuleren.

Een inclusieve energietransitie bereiken we door het doelgericht inzetten van beschikbare en nieuwe instrumenten als hefboom. Het gaat om het toegankelijk maken van informatie en middelen en het bieden van handelingsperspectief en ondersteuning. Projecten en beleidsinitiatieven die nu al lopen vormen een aanknopingspunt vormen en worden, waar relevant, meegenomen. De middelen worden niet gebruikt voor het subsidiëren van grootschalige verduurzamingsmaatregelen in de wijken die beoogd zijn voor herstructurering.

Scope van de aanpak

Dit plan van aanpak richt zich op huishoudens die barrières ervaren om te participeren in de energietransitie. Bijvoorbeeld het ontbreken van (technische) kennis of financiële middelen, laaggeletterdheid of het niet beheersen van de Nederlandse taal.

Energiearmoede komt vooral voor in de wijken De Riet, Nieuwstraatkwartier, Ossenkoppelerhoek, Schelfhorst en Wierdense Hoek. (Onderzoek TNO, zie figuur 2).

Ook in de andere wijken kan er sprake zijn van barrières. Er zijn generieke instrumenten nodig die voor alle inwoners toegankelijk zijn, daarnaast zijn er specifieke instrumenten nodig om energiearmoede tegen gaan. Naast particuliere woningeigenaren zijn we in gesprek met de woningcorporaties, om de belangen van de huurders niet uit het oog te verliezen

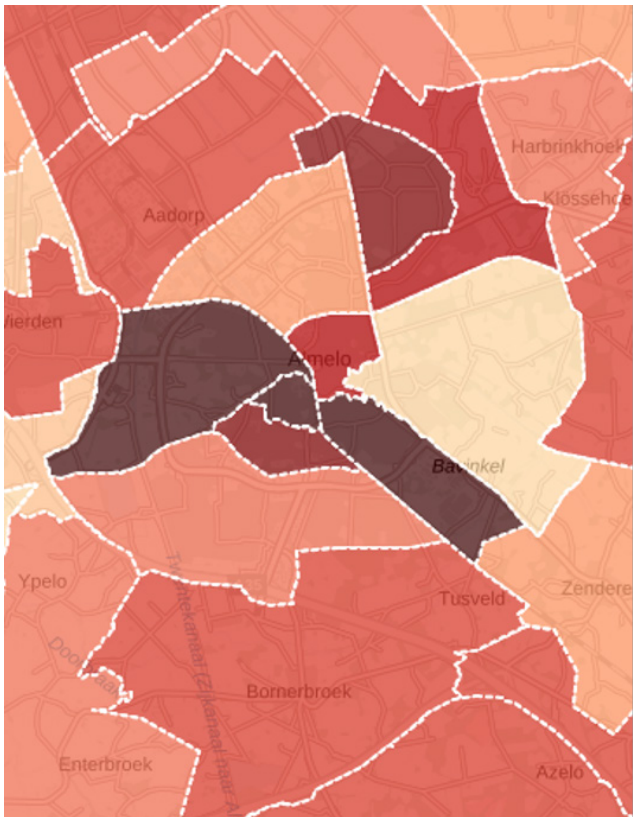

> 13%
9 - 13%
7 - 9%
5 - 7%
4 - 5%
3 - 4%
2 - 3%
1 - 2%
0 - 1%
ONBEKEND

Figuur 2: TNO: De feiten over energiearmoede in Nederland – Energiearmoede en de energietransitie, september 2021

2 | PILOT NIEUWSTRAAT KWARTIER

Woningeigenaren in het Nieuwstraatkwartier informeren, stimuleren en activeren hun woning te verduurzamen en te verbeteren. Woningen met achterstallig onderhoud moeten eerst bouwkundig verbeterd worden voordat verduurzaming zin heeft.

Doel was in gesprek te komen met woningeigenaren en samen met hen een plan te maken voor de verduurzaming en verbetering van de woning en te helpen met advies, begeleiding en ondersteuning. Niet de gemeente betaalt de maatregelen; de woningeigenaren gaan zelf aan de slag.

De gesprekken ontstonden door met een bakfiets de wijk in te gaan, huis-aan-huis aan te bellen en kleine energiebesparende voorzieningen aan te bieden. Een deel van de woningeigenaren toonde geen interesse, anderen waren enthousiast.

De pilot focust op de welwillenden. Zij kunnen via de regeling woningverduurzaming en woningverbetering een gunstige lening aanvragen. In het proces van de aanvraag tot verbouwing ontzorgen we de woningeigenaar. De aangestelde bouwadviseur helpt indien nodig bij het maken van een verbouwplan, het aanvragen van de lening en het zoeken naar aannemers. Met deze werkwijze kregen we inzicht in barrières die woningeigenaren gedurende het proces van verduurzamen en verbeteringen moeten overwinnen. Dit inzicht gebruiken we om de verdere aanpak vorm te geven.

Daarnaast zijn er diverse activiteiten geweest om de bewustwording over verduurzaming aan te jagen. Bijvoorbeeld door de inzet van gangmakers[1] die fungeren als aanspreekpunt voor buren. De gangmaker heeft ervaring met verduurzaming en kan anderen bijpraten over specifieke verduurzamingsmaatregelen.

In het eerste kwartaal van 2022 is de bouw van het fysieke Energie- en klimaathuis in de Hagedoorn afgerond. Hier kunnen inwoners inspiratie opdoen, informatie vinden en voorbeelden van woningverduurzaming en materialen zien.

Er is aandacht voor de jeugd. De Junior Energiecoach geeft lessen op basisscholen Step! en De Wierde en in de rest van Almelo op individuele basis.

Programma Nieuwstraatkwartier werkt samen met woningeigenaren en woningbouwcorporaties. Beter Wonen levert in 2022 nieuwe aardgasvrije woningen in de Witvoetenstraat en Gravenstraat op. Ook de nieuwe ontwikkeling van de voormalige Acaciaschool wordt aardgasvrij. De eerste straten met aardgasvrije woningen in het Nieuwstraatkwartier zijn dan een feit. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de energietransitie in de wijk.

leerervaringen

- **Veel mensen redden het verduurzamen van de woning niet op eigen kracht**
- **Direct contact met de inwoner werkt (zie: regeling verbetering- en verduurzaming: In 2021 kwamen 21 aanvragen uit het Nieuwstraatkwartier (7 in de rest van Almelo)**
- **Focus op welwillenden**
- **Positieve benadering**
- **Communicatieboodschap: benadruk wooncomfort en energiebesparing**
- **Energietransitie in te zetten als middel, niet als doel**

[1] Een gangmaker is een ervaringsdeskundige en fungeert als aanspreekpunt voor de buren in de straat.

3 | BARRIÈRES VOOR HET VERDUUR ZAMEN VAN EEN WONING

Over de wenselijkheid van de energietransitie bestaat inmiddels landelijk redelijke consensus. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft driekwart van de Nederlanders aan bezorgd te zijn over het klimaat en een ruime meerderheid wil minder fossiele en meer duurzame energie.

Het aantal mensen dat hun woning gaat verduurzamen ligt een stuk lager, door de verschillende barrières. Om de energietransitie te bevorderen moeten die barrières opgeheven worden.

Keuzes maken hangt samen met

- motieven (waarden, emoties, probleembesef),
- bekwaamheden (kennis en vaardigheden)
- omstandigheden (omgeving, financiële omstandigheden).

De groep inwoners waar deze aanpak zich op richt, ervaart meerdere barrières rond het verduurzamen van de eigen woning. Inzicht in de barrières is belangrijk om de juiste beleidskeuzes te maken.
De meest voorkomende barrières zijn hieronder opgenomen in figuur 3.

Barrières voor inwoners

Motieven
Geen urgentiegevoel, sociale druk, rolmodellen

Motieven
Geen vertrouwen in de boodschap van de overheid

Bekwaamheden
Laaggeletterdheid en taalachterstand

Bekwaamheden
(Technische) Kennisachterstand

Omstandigheden
Onoverzichtelijke informatie en ingewikkelde procedures

Omstandigheden
Huishoudens met (multi) problemen

Omstandigheden
Geen financiële middelen om te investeren

Figuur 3: Barrières die huishoudens ervan weerhouden om verduurzamingsmaatregelen te nemen

De inclusieve aanpak

De ervaringen tot nu toe en de verschillende barrières laten zien dat participatie in de energietransitie door het verduurzamen van woningen vraagt om een gecombineerde maatwerk-aanpak, er is niet één standaardoplossing.

Hieronder volgt per barrière een nadere toelichting op de barrière en een aanpak welke als hefboom kan dienen. Het plan van aanpak is opgesteld aan de hand van een omschrijving van het idee, een toelichting daarop, waar en wanneer het ingezet kan worden en wat er nog voor nodig is om dit te doen.

Uitvoering

De beschreven acties als hefbomen worden niet alleen door de gemeente uitgevoerd. Aansluiting wordt gezocht bij partners die al met de doelgroep in aanraking komen en met bestaande werkwijzen. Zoals het energieloket, dit is een bestaand instrument dat woningeigenaren informeert. De website van het energieloket wordt aangepast zodat de informatie ook toegankelijk is voor inwoners met een taalbarrière.

Barrière 1: Geen urgentie/sociale druk/rolmodellen

Niet alleen financiële overwegingen of gemak bepalen ons handelen. Ook sociale en morele overwegingen (van anderen) spelen een belangrijke rol. We gedragen ons duurzaam omdat anderen dat verwachten of dat ook doen. Of omdat we iets goed willen doen voor anderen, kleinkinderen of het milieu.

Het is belangrijk inzicht te geven in hoe anderen zich duurzaam gedragen en dit belangrijk vinden en in de mate waarin verschillende gedragingen positieve effecten hebben voor anderen en het milieu, dit noemen we voorbeeldgedrag, en kan anderen ook aanzetten tot duurzaam gedrag.

Hefbomen

1 Duurzaamheidsnieuws communiceren via bestaande en nieuwe kanalen

Aandacht voor rolmodellen. Aansluiten bij bestaande kranten, nieuwsbrieven, platforms. Actief content aanleveren.

- Contentkalender: wanneer communiceren we wat via welk kanaal
- Duurzaamheidspagina: Maandelijks in huis-aan-huisblad met aansprekende artikelen en duurzame voorbeelden
- Duurzaamheidskrant: Jaarlijks
- Wijkkranten en/of nieuwsbrieven van wijkorganisaties, maatschappelijke organisaties of woningbouwcorporaties
- Communiceren vanuit verschillende afzenders (dus niet alleen vanuit de gemeente)

2 Gangmakers (peer-to-peer pressure)

Inwoners uit de stad die anderen in hun buurt voortdurend enthousiasmeren om duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Het gaat om 1 of 2 personen per straat.

- Gangmakers herkennen tijdens het proces en vragen om zich actief in te zetten
- Wooncoaches als ingang om gangmakers te vinden
- Informeel, persoonlijk contact
- Verhaal vertellen via verschillende kanalen
- Aansluiten bij één van de andere hefbomen

3 Focus op welwillenden

Focus op de welwillenden, Door hen iets te bieden, ontstaat 'vliegwieleffect'.

- Mensen vrijwillig mee te laten doen; niks opdringen
- Niet belerend zijn
- Inwoners bereiken d.m.v. acties en een positieve boodschap

4 Bewustwordingscampagne voor kinderen

De campagne 'plant een zaadje' bij kinderen waardoor ook ouders via hun kinderen worden bereikt.

- Bij junior energiecoach: Individueel opgeven en op scholen in het Nieuwstraatkwartier
- Dit kan nog op meer scholen/ bij meer kinderen
- Scholen zijn afzender

Vervolg barrière 1: Geen urgentie/sociale druk/ rolmodellen

5

Aandacht voor duurzaamheid op natuurlijke momenten

Op een natuurlijk moment (verhuizen, verbouwen, geboorte kind, kind dat uit huis gaat) is het makkelijker om meteen aandacht te besteden aan duurzaamheid.

- Informatie delen op relevante plekken en momenten (Funda, makelaars, woningbouwcorporaties, bouwmarkt, enz)
- Bij gemeentelijke processen (bijv. aanvraag bouwvergunning)

6

Samenwerken met woningcorporaties

Naast het verduurzamen van een woning ook nazorg leveren m.b.t. het gedrag en de omgang met de apparatuur en ventilatie. Verduurzaming woningen door woningbouwcorporaties gaat vaak door een complex of een straat in één keer aan te pakken.

- Voorlichting door woningbouwcorporaties over gebruik verduurzaamde woning
- Voorlichting door woningbouwcorporaties op besparingsgedrag om ook echt te besparen
- Met woningbouwcorporaties overleggen over nazorgloket

7

Populaire Almeloër of organisatie inzetten als rolmodel

Filmpje van bijv. Heracles-speler voor op sociale media dat aansluit bij interesses van inwoners, waardoor deze geïnspireerd raken en meedoen.

- Informatie delen op relevante plekken en momenten (Funda, makelaars, woningbouwcorporaties, bouwmarkt, enz)
- Bij gemeentelijke processen (bijv. aanvraag bouwvergunning)

8

Energiebesparing stimuleren met competitie tussen bijv. wijken, of groepen jongeren

Samen met maatschappelijke organisaties een wedstrijdelement inzetten (naar voorbeeld van 'NK Tegelwippen' en 'beste klimaatstraat')

- Top 3/10 duurzame Almeloërs
- Competitie/wedstrijd opzetten
- Incidenteel, bij aanleiding/jaarlijks

Barrière 2: Geen vertrouwen in de boodschap van de overheid

Volgens het CBS (2020) is 53 procent van de Nederlanders over het algemeen (heel) positief over de door de overheid voorgenomen overstap van aardgas naar duurzame energie. 19 procent is hierover (heel) negatief. Vooral hoogopgeleiden, vrouwen, jongeren, personen in huishoudens met een hoog welvaartsniveau en stedelingen staan relatief vaak (heel) positief tegenover deze transitie.

Motivaction deed onderzoek naar de beweegredenen voor duurzaam gedrag en onderscheidt daarbij verschillende doelgroepen. Structuurzoekers zijn de grootste van de vijf groepen (32% Nederlandse bevolking) deze groep is relevant voor iedereen die resultaat wil bereiken bij een breed publiek.

Structuurzoekers houden van een gemakkelijk en regelmatig leven. Ze leven in het hier en nu en vinden genieten en gezelligheid belangrijk. Bij duurzaamheid zijn structuurzoekers de hekkensluiters. In het dagelijks leven houden ze zich nauwelijks met verduurzaming bezig.

Bij de aanschaf van een nieuw product is prijs en kwaliteit belangrijker dan duurzaamheid en milieu. Ze hebben niet veel kennis over duurzame producten en maken daardoor minder snel duurzame keuzes. Door toenemende aandacht voor duurzaamheid neemt hun kennis over dit onderwerp wel toe.

Structuurzoekers zijn minder gemotiveerd om duurzame keuzes te maken.
Dit heeft een aantal oorzaken:

- Sceptisch. Warmt de aarde echt wel op? En zo ja, komt dat dan door de mens?
- Niet goed geïnformeerd. Ze kunnen daarom niet inschatten hoe groot het probleem werkelijk is.
- Geen waarde aan persoonlijk duurzaam gedrag. De hoeveelheid energie die zij zelf kunnen besparen is gevoelsmatig te minimaal om betekenisvol te zijn. Daarom voelen ze zich minder verantwoordelijk om bij te dragen aan een duurzame samenleving.
- Weinig vertrouwen in de overheid en daarom komt de boodschap van de overheid niet over.

Hefbomen

1

Workshop elektrisch koken en bijdrage nieuwe pannenset

In wijken die als eerste aardgasvrij worden is overgang naar elektrisch koken relevant en actueel. Inductie is veilig en energiezuinig, maar heeft geen goed imago. Een workshop laat zien hoe makkelijk het is en neemt vooroordelen weg.

- Bijdrage aan nieuwe pannenset (wordt veel als grote hobbel gezien)
- Kookworkshop op inductie
- Informatie met een uitnodiging voor personen (uit de wijk) die het eten bereiden

2

Verschillende afzenders inzetten

Vanuit verschillende perspectieven en afzenders (rolmodellen, gangmakers, junior energiecoach en populaire Almeloër) (zie ook barrière 1) communiceren over verduurzaming met de boodschap:

- Informatie over wat energiebesparing concreet (reëel) kan opleveren
- Vertrouwde afzenders in kaart brengen en inschakelen
- Energie bezuinigen is leuk, bespaart geld en biedt meer wooncomfort

Vervolg barrière 2: Geen vertrouwen in de boodschap van de overheid

3

Straatactie: bakfiets met kleine energiebesparende maatregelen

Gespreksstarter op straat of aan huis over duurzaamheid en energiegebruik. Inwoners krijgen iets energiebesparends gratis van de gemeente (Bijdragen aan vertrouwen)

- Inzet vanuit Regeling reductie energieverbruik woningen (RREW) en vervolgregelingen
- Externe afzenders betrekken

4

Gebruiken van bestaande netwerken en sleutelfiguren

Sneller contact met inwoners en de boodschap wordt ook door anderen dan de gemeente verteld.

- Onderzoek welke netwerken en wie we kunnen benaderen

5

Aansluiten bij andere wijkopgaven

Een brede inventarisatie van aandachtspunten in de wijk. Dwarsverbanden met de duurzaamheidsopgave leggen.

- Aansluiting zoeken bij de natuurlijke momenten in de wijk, bij wijkactiviteiten, wijkraden, buurthuizen, etc.
- Bij gemeentelijke processen (bijv. aanvraag bouwvergunning)

Barrière 3: Laaggeletterdheid en taalachterstand

Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. In Almelo heeft 24% van de volwassen bevolking moeite met lezen, schrijven en/of rekenen of met het gebruiken van een computer of smartphone (bron: geletterdheidinzicht.nl, CBS en Twentse gezondheidsverkenning).
Deze inwoners lopen het risico buiten de samenleving te vallen. Dit kan een barrière zijn om mee te doen in de energietransitie.

Hefbomen

1

Koppelen zorgvraag en energiebesparingsvraag achter de voordeur

Inwoners met uiteenlopende zorgvragen en inwoners die al zorg krijgen kunnen ook vragen hebben over energie. Door deze vragen te 'koppelen' is de drempel om te ondersteunen lager. Daarnaast aansluiten bij structuren in de stad die er al zijn voor inwoners die laaggeletterd zijn of een taalachterstand hebben.

- Afgestemd op behoeftes

2

Visueel communiceren: plaatjes of filmpjes, weinig tekst

Maak voor iedereen de informatie eenvoudiger.

- Algemene informatie visueel gemaakt
- Passend bij Almelo (zie voorbeeld Steffie, de toegankelijke website van de Sociale Verzekeringsbank)

3

Gebruiken van bestaande netwerken en sleutelfiguren

Biedt sneller contact met inwoners en voorkomt dat de boodschap alleen door de gemeente wordt verteld

- Onderzoek welke netwerken en wie we kunnen benaderen

4

Samenwerken met culturele organisaties

Via organisaties in de stad de achterban benaderen en om zoveel mogelijk inwoners van Almelo te bereiken.

- In overleg
- aansluiten bij programma Zorg en programma Economie en Participatie (Schuldenlab)

Barrière 4: (Technische) kennisachterstand

Een (technische) kennisachterstand is een bron van onzekerheid en wantrouwen en werkt belemmerend. Achterblijvers in de energietransitie geven zelf aan nauwelijks behoefte te hebben aan informatie. Als een inwoner wel geïnteresseerd is in verduurzaming, maar niet de juiste (betrouwbare) kennis kan vinden, dan werkt dit belemmerend en demotiverend.

Met name draagkrachtige inwoners profiteren maximaal van bestaande fiscale voordelen bij de aanschaf van zonnepanelen. Iemand die over gaat op het moment dat zonne-energie gangbaar is, kan tegen die tijd niet meer profiteren van de fiscale voordelen die er nu zijn. Huidig overheidsbeleid is een generiek instrument (bijvoorbeeld subsidie/ISDE) en discrimineert niet. De cijfers laten zien dat vooral hogere inkomens van dit aanbod gebruikmaken. ook aanzetten tot duurzaam gedrag.

Hefbomen

1 Toegankelijk kennisnetwerk

Inzichtelijk en beschikbaar maken van de beschikbare kennisbronnen, on- en offline

- Inventariseren en structureren van de informatiekanalen
- Kiezen welke communicatiekanalen te gebruiken

2 Wooncoaches

Persoonlijk, gratis en onafhankelijk advies over de verduurzaming van een woning

- Vrijwilligers werven en opleiden tot wooncoach
- Huis-aan-huis bezoek
- Registratie in klantvolgsysteem energieloket (monitoring resultaten)

3 Fysiek ingerichte locatie/ showroom met informatie en producten

Toegankelijk en laagdrempelig locatie met informatie en om de verschillende producten zelf te ervaren.

- Energie- en klimaathuis in bewonersinitiatief de Hagedoorn
- Andere optie: 'mobiele showroom

4 Sociale mediacampagne, webinars, beurs of kraam op de markt, straatactie

De informatie actief aanreiken aan inwoners.

- Eventueel rol voor Duurzaam Bouwloket

5 Warmtecamera gesprekken

Met een warmtecamera de wijk in zodat de inwoner inzicht krijgt in warmtelekken in de warmtelekken in de eigen woning.

- Organiseren op aanvraag
- workshops klussen voor verduurzaming, zoals 'Hoe isoleer ik mijn woning?'

6 Energy party

Laagdrempelige huiskamerbijeenkomsten of buurtborrel met thema energie. Kan eventueel ook digitaal.

- Energy party hosts (als afzender) werven

Vervolg barrière 4: (Technische) kennisachterstand

7

Duurzame huizenroute of andere vorm van voorbeeld-woningen

Inwoners laten zien hoe verduurzaming er in de eigen buurt er in praktijk uitziet. Jaarlijks een 'duurzame huizen route' waaraan verschillende woningen in Almelo deelnemen.

- Duurzame huizenroute op stad-, wijk- of straatniveau

8

Analyse type gebouwen en mogelijkheden verduurzaming

Overzicht van wat verschillende woningtypen nodig hebben aan duurzaamheidsmaatregelen.

- Extern bureau

9

Inzet van Energiefixers

Naast gangmakers kunnen energiefixers bewoners adviseren over kleine energiebesparende maatregelen in overleg met de bewoners uitzoeken en installeren. Energiefixers zijn vrijwilligers die direct kleine energiebesparende maatregelen in overleg met de bewoners kunnen uitzoeken en installeren. Zij weten hoe de producten geïnstalleerd moeten worden zodat de bewoner gelijk profijt heeft van de energiebesparende maatregelen.

- Vrijwilligers en/of studenten selecteren en opleiden (in combinatie met dewooncoaches

10

Professioneel programma dat woningeigenaar ontzorgt

Algemene en onafhankelijke informatie en voorbeelden delen. Daarna koppelen aan een huisbezoek en vervolgens binnen 2 weken een offerte ontvangen. Stappenplan volgens gestandaardiseerd proces.

- Professionele begeleiding inschakelen
- Consortium van begeleiders opzetten (opschalen)

11

Gangmakers (zie ook Barrière 1)

Uitleg geven over of laten zien welke verduurzamingsmaatregelen mogelijk zijn.

- Gangmakers werven

Barrière 5: Onoverzichtelijke informatie en ingewikkelde procedures

- **Niet alle informatie over het verduurzamen van woningen is overzichtelijk. Hierdoor haken inwoners al snel af en beginnen niet aan het verduurzamen van hun woning.**
- **Procedures voor het aanvragen van bijvoorbeeld subsidies of leningen gaan meestal via digitale formulieren en zijn ingewikkeld.**

Digitale formulieren zijn een belangrijk onderdeel van de dienstverlening van de overheid. Gebruiksvriendelijkheid is van groot belang. Inwoners ervaren de digitale formulieren niet altijd als gebruiksvriendelijk. Ze lopen erin vast en moeten alsnog contact zoeken met de overheidsinstantie. Dit kost onnodig veel tijd en is een extra barrière.

Uit het rapport van de Rekenkamercommissie Almelo 'Digitale Dienstverlening' (december 2021) blijkt dat ondanks dat Almelo intensief gebruikt maakt van digitale diensten, de meeste inwoners voor hun contact gebruik maken van niet-digitale kanalen.

Hefbomen

1

Uitleg in beeldende infographics en handleidingen

Eenvoudige, visueel toegankelijke informatie.

- Eenvoudige, visueel toegankelijke informatie
- Inzetten bij communicatie over verduurzaming of aanverwante onderwerpen

2

Maatwerk begeleiding en ontzorgingsprogramma (barrière 4)

Algemene informatie en voorbeelden delen. Daarna koppelen aan een 1-op-1 huisbezoek en dan binnen twee weken een offerte ontvangen. Stappenplan volgens gestandaardiseerd proces.

- Onafhankelijke bouwkundige begeleiding, woncoaches, eenvoudige digitale informatie
- Ontzorgen van A tot Z. Afhankelijk van de behoefte maatwerk
- Ondanks maatwerk toch zoveel mogelijk standaardiseren

Barrière 6: Huishoudens met (multi) problemen

Alle niveaus van de overheid (Rijk, provincies, regio's en gemeenten) maken plannen voor de energietransitie. Welzijnsorganisaties en het sociaal domein van gemeenten zijn vaak aan de zijlijn aangehaakt. Terwijl juist deze functionarissen inwoners kennen die belemmeringen ervaren om mee te doen aan de energietransitie.

Wijkregisseurs, wijkondersteuners en coaches van het sociaal wijkteam kunnen een grote rol spelen in de energietransitie. Waar de transitie eerst vooral een financieel-technisch vraagstuk was, is dit nu een vraagstuk voor alle inwoners van Almelo. De wijkregisseurs en wijkondersteuners kennen het netwerk en de sleutelfiguren in de wijk. Net als De coaches van het sociaal wijkteam kennen individuele inwoners met vragen op het terrein van zorg, jeugd en inkomen.

Hefbomen

1 Infrastructuur sociaal domein benutten voor inclusieve energietransitie

Via wijkregisseurs, wijkondersteuners, sociaal wijkteams en de partners in het Armoedepact inwoners bereiken die hulp bij het verduurzamen kunnen gebruiken.

- De aanpak ontwikkelen samen met wijkregisseurs, wijkondersteuners, sociaal wijkteams en partners van het Armoedepact
- Onderling afstemmen waar we elkaar kunnen versterken
- Communicatiekanalen kiezen

2 Samenwerkingsafspraken met welzijnsorganisaties

Jongerenwerk, wijkondersteuners, ouderenwerk, enzovoort staan in de klei van de samenleving. Zij zijn in contact met inwoners, ook met kwetsbare inwoners. Via de welzijnsorganisaties zijn inwoners op natuurlijke momenten te bereiken.

- Afspraken maken met sociaal domein
- Onderling afstemmen waar elkaar te versterken

3 Energietransitie als middel

In wijken met energiearmoede is vaak ook sprake van sociaaleconomische problematiek. Een integrale wijkaanpak voor deze wijken levert meer op dan alleen het verduurzamen van woningen

- Koppelkansen in kaart brengen en deze benutten op natuurlijke momenten.
- Wijkanalyse met als insteek een integrale wijkaanpak

4 FNO* 'zorg voor kansen'

FNO wil de kansen vergroten om naar wens en vermogen mee te doen in de samenleving. FNO biedt voor het thema geldstress verminderen een werkvorm 'zorg voor kansen' om vragen van inwoners in kaart te brengen (als langjarig traject)

- Mogelijkheid onderzoeken voor subsidie
- FNO-mogelijkheden inzichtelijk maken, werkplanning
- Koppelen met Schuldenlab

* FNO is een onafhankelijk vermogensfonds, organiseert zelf activiteiten en financiert activiteiten.

Barrière 7: Geen financiële middelen om te investeren

Minstens twee miljoen huisbezitters in Nederland hebben niet voldoende geld om de verduurzaming van hun woning te kunnen betalen (Nibud). Regelingen vanuit klimaat- en energiebeleid ondersteunen die huishoudens bij investeringen in duurzame technologieën, zodat zij de energiekosten kunnen verlagen. Maar juist huishoudens die kampen met energiearmoede ervaren barrières en maken weinig gebruik van de regelingen.

De barrière is niet dat de financiële mogelijkheden voor verduurzamen er niet zijn, maar dat ze lastig te vinden zijn en ingewikkeld zijn. Dit komt terug in de andere barrières. Bovendien blijkt uit een onderzoek van de Universiteit van Tilburg en de Rijksuniversiteit Limburg dat woningen met een slecht energielabel steeds vaker met een flinke prijskorting worden verkocht, tot zo'n 6 %.

Hefbomen

1

Ondersteunen bij het vinden en gebruik maken van financieringsregelingen.

Er zijn diverse financiële regelingen voor het verduurzamen van woningen. Ook inwoners zonder leen-ruimte en met een BKR-registratie kunnen bijvoorbeeld via de Energiebespaarhypotheek geld voor verduurzaming lenen tegen redelijke voorwaarden. Inwoners kennen de mogelijkheden niet en daarom is het nodig:

- De informatie toegankelijk en begrijpelijk te maken
- Inwoners te ondersteunen met uitleg over de regelingen
- Hulp bij te bieden bij het invullen van formuleren (ontzorgen)
- De ondersteuning te bieden op momenten en plekken die aansluiten bij de vraag van de inwoners
- Onderling af te stemmen hoe de verschillende activiteiten elkaar kunnen versterken
- Te kiezen welke communicatiekanalen we benutten

2

Aanvragen subsidies, regelingen om inwoners financieel te ondersteunen.

Er zijn veel (Rijks)subsidies, als gemeente blijven we scherp en vragen wij deze subsidies aan zodra er een regeling beschikbaar is.

- (Nieuwe) mogelijkheden voor leningen en subsidies volgen en aanvragen

Vervolg barrière 7: Geen financiële middelen om te investeren

3

Praktische hulp/financieel advies aan inwoners die overwegen om gebruik te maken van de regelingen

Maatwerkpakket waarmee, afgestemd op de behoeftes van de bewoners een huis verduurzaamd kan worden. Interessant voor woningeigenaren die het werk willen laten uitvoeren door een professional.

- Aan de hand van een pakket aan maatregelen leveren marktpartijen offertes aan
- Partijen benaderen met ervaring in verband met collectieve inkoop

4

Collectieve inkoopactie

Hulp bij het aanvragen van financiering door een wooncoach, financieel adviseur, etc.

- Maatwerk
- Meer kennis over de mogelijkheden van het geven van financieel advies inwinnen

5

Optrekken met woningbouw-corporaties bij gespikkeld bezit

Woningbouwcorporaties verduurzamen vaak een complex of meerdere woningen tegelijk. In het geval van gespikkeld bezit kunnen particuliere woningeigenaren in hetzelfde complex meeliften bij de verduurzaming door de woningbouwcorporaties. Wettelijke barrières vragen een nader onderzoek naar mogelijkheden.

- Juridisch advies inwinnen.
- Overleg met woningbouwcoöperaties

4 | UITVOERINGS AGENDA INCLUSIEVE ENERGIE TRANSITIE

Voor de uitvoering van dit plan van aanpak wordt het komende anderhalf jaar gebruik gemaakt van de specifieke uitkering aanpak energiearmoede die door het Rijk onder strikte voorwaarden beschikbaar is gesteld.

De verantwoording aan het Rijk loopt via de SISA-methode. Gemeenten dienen niet besteedde en niet conform de voorwaarden uitgegeven middelen terug te betalen. Het tijdig en volgens de voorwaarden besteden van de uitkering door ondersteuning van zoveel mogelijk huishoudens vraagt om flexibiliteit.

Met deze specifieke uitkering geeft het Rijk lokale initiatieven een impuls voor de korte termijn. Als gevolg daarvan dienen de gemeenten het subsidiebedrag voor 1 mei 2023 te besteden. De subsidie bedraagt € 974.942. (Nota bene: dit bedrag staat los van de uitkering van € 200,- die huishoudens met een minimum inkomen ontvangen ter compensatie van de hoge energielasten.)

In onderstaande tabel staat een globaal bestedingsoverzicht.

Maatregel/actie (+ bijbehorende barrières)	**Voorbeelden van maatregelen/Acties**	**Budget**
Communicatie (1,2,3,5)	• Algemene communicatie via bestaande en nieuwe kanalen • Toegankelijk kennisnetwerk • Fysieke showroom met informatie en producten • Bijeenkomsten, beurs of kraam op de markt, straatactie, enzovoort • Duurzame huizenroute of andere vorm van voorbeeldwoningen • beeldende infographics en handleidingen	75K
Kleine energiebesparingen (1,2)	• Bewustwordingscampagne voor kinderen (bijvoorbeeld Junior energiecoach) • Bewustwordingsacties samen met woningcorporaties • Straatactie bakfiets/pakketten met kleine energiebesparende maatregelen • Inzet van Energiefixers	200K
Individuele ondersteuning (1,3,4,5,6,7)	• Begrijpelijke digitale kanalen zoals het energieloket • Wooncoaches en/of energieadviseurs • Energiespreekuur op locatie • Warmtecamera gesprekken • Maatwerk begeleiding • Centraal punt om zich te melden • Voorbeeld: geldfit.nl • Inwoners ondersteunen bij aanvraag subsidie en financieringsregelingen. • Praktische hulp zoals financieel advies geven aan inwoners die overwegen om gebruik te maken van de regelingen.	500K
Ondersteuning op buurtniveau (1,3,4,7)	• Gangmakers (peer-to-peer pressure) • Energiebesparing stimuleren via competitie • Samenwerking met culturele organisaties • Collectieve inkoopactie door inwoners stimuleren	100K
Koppelen aan initiatieven uit de samenleving, bestaande acties en structuren (2,3,6,7)	• Aansluiten bij woningverbetering door Stichting Present met het beschikbaar stellen van kleine energiebesparende maatregelen • Begeleiding bieden voor huurders die een energiezuinige woning krijgen na renovatie, m.b.t. gedrag. • Energiecoöperaties ondersteunen bij energiebesparingsacties	100K

[2] Het finetunen van deze verdeling kan een onderlinge verschuiving tussen de maatregelen tot gevolg hebben.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Over energiearmoede

Door de stijgende energieprijzen kwam het begrip energiearmoede veel in het nieuws. Toch speelt dit probleem al veel langer.

Energiearmoede gaat niet alleen over de betaalbaarheid van de energierekening. Ook de kwaliteit van de woning en in hoeverre de woningeigenaren financieel in staat zijn deze te verduurzamen zijn belangrijke kenmerken van energiearmoede. De energietransitie kan de situatie voor mensen in energiearmoede verergeren als er te weinig aandacht voor de specifieke behoefte van deze doelgroep is. Daarentegen kan een gericht aanbod de situatie voor deze doelgroep juist verbeteren.

Wanneer de energieprijzen stijgen, een woning veel energie verbruikt en de bewoners niet het geld hebben om te verduurzamen, worden de energiekosten steeds hoger. Hierdoor wordt de woning relatief minder waard. Door deze woningen energiezuinig te maken, stabiliseren of dalen de maandelijkse energielasten en wordt de woning juist meer waard. Kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat een hogere woningwaarde ook weer tot een hogere OZB-aanslag leidt. Een voordeel is dat deze woningen dan mee kunnen doen met de energietransitie en uiteindelijk makkelijker kunnen overstappen op een duurzame warmtebron.

Vóór de snelle stijging van de energieprijzen, schatte TNO in dat ongeveer 550.000 huishoudens in het land, zo'n zeven procent, kampten met energiearmoede. Binnen deze groep zijn relatief veel eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen. Ook wonen de meeste van deze huishoudens in een corporatiewoning (75%) en heeft ongeveer 12% een koopwoning en nog eens 12% een particuliere huurwoning. Gemiddeld betaalt een huishouden in Nederland 5% van het inkomen aan energiekosten. Voor een huishouden met energiearmoede is dit 13%-20%. Deze hogere kosten zijn bijna volledig toe te schrijven aan een hoger aardgasverbruik, waarschijnlijk door slecht geïsoleerde woningen. Daarom is het verduurzamen van de woning voor deze groep over het algemeen belangrijker dan het aanschaffen van energiezuinige apparatuur.

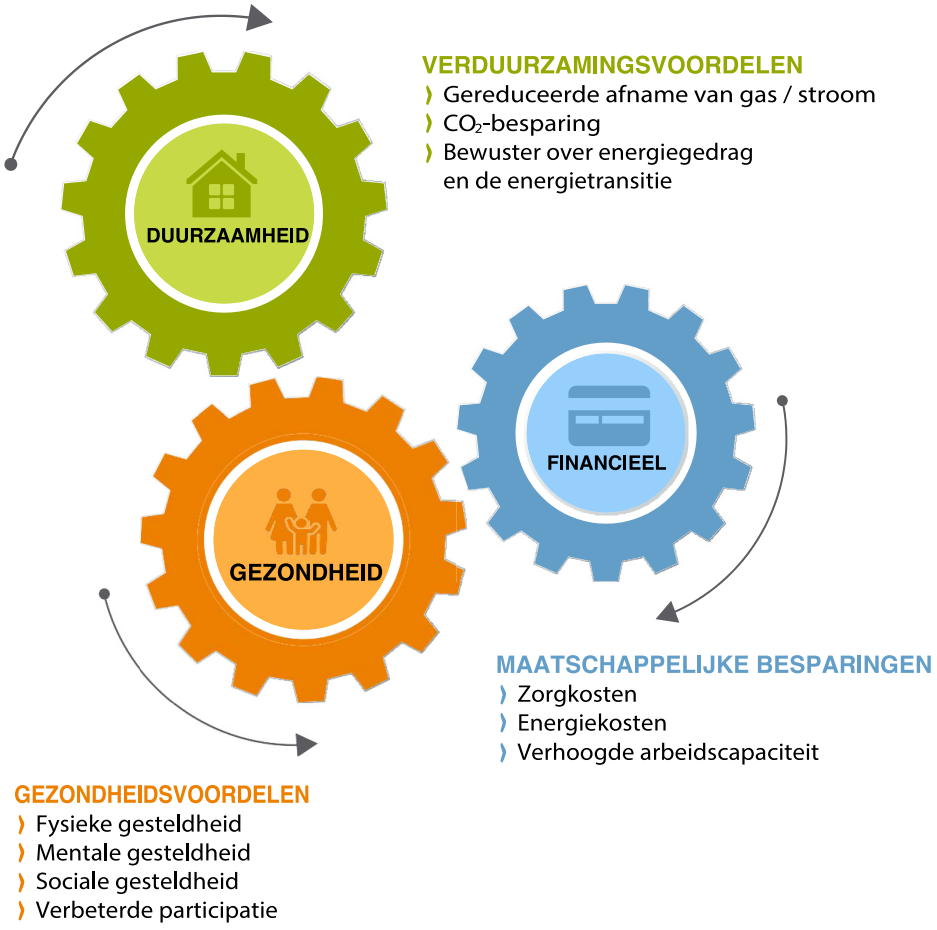

Figuur 4: Whitepaper 'Energiearmoede en de energietransitie', TNO (2020)

DIT IS EEN UITGAVE VAN DE GEMEENTE ALMELO
www.almelo.nl of bel 0546 54 11 11